

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 12 • год. ХСV • 30 юни 2017 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

СТЕФАН КАРАДЖА:

МНОГО
ЗДРАВЕ НА
БЪЛГАРИЯ!

На стр. 4 и 5

ДЕКЛАРАЦИЯ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА

Получено бе писмо, адресирано до Красимир Премянов, председател на Съюза на тракийските дружества в България, до Централното ръководство на СТДБ и до Върховния комитет на СТДБ, в което се казва:

Ние, тракийци и членове на тракийско дружество „Ге-

орги Сапунаров“ – Хасково, остро протестираме срещу поведението на някои председатели на тракийски дружества като Яни Янев, Тодор Ангелов, Нонка Матова, които през последните дни, освен, че с действително си всяват разкол в редиците на СТДБ, разпространяват чрез определени медии и в Интер-

нет необосновани нападки и тиражират манипулативно твърдения, които не могат да бъдат приети и ние не приемаме.

Смятаме, че подобни действия са недопустими и накарняват авторитета на организацията и очакваме от Централното ръководство и от Върховния комитет на

СТДБ съответните действия и санкции.

Нашата декларация е подкрепена от:

ТМСБ, Клуба на ветераните, Клуб „Родопи“, Клуба на малоазийските българи, ТД-Свиленград, ТД-Русе, ТД-Димитровград, ТД-Перник, ТД-Ямбол, ТД-Смолян, ТД-Сливен, ТД-Харманли, ТД-Созопол, ТД-Плевен, ТД-Карнобат, ТД-Несебър, ТД-Поморие, ТД-Средец, ТД-В.Търново, ТД-София, ТД-Маджарово, ТД-Крумовград

Очакваме и други колеги да се присъединят към писмото ни.

Кирил Сарджев,
председател на
тракийско дружество
„Георги Сапунаров“ –
Хасково

РАО „ТРАКИЯ“ СТАНА НА 20 ГОДИНИ

Община Созопол бе домакин на тържествените мероприятия по случай 20 години от учредяването на Регионална асоциация на общините „Тракия“, които се проведоха на 9 и 10 юни 2017 г. В тях взеха участие над 70 представители на: членуващите общините (предимно кметове и председатели на общински съвети), общини – партньори от чужбина, учредители на Асоциацията и председатели на Управителния съвет на РАО „Тра-

кия“ от минали мандати, регионални сдружения на общини от България и чужбина, партньорски организации, институции, бизнес.

На 10 юни 2017 г., в конферентната зала на хотел „Марина Бийч“ – Дюни се проведе дискуссионен форум „Местно самоуправление, регионално и международно сътрудничество“, с участието на представители на партньорски организации от чужбина. Своят опит по темата представиха об-

щините Болярово, Първомай и Тунджа. Презентация направи и г-н Шафак Баша, генерален директор на ВиК Текирда, Турция. Регионалната асоциация на общини „Тракия“ е учредена на 30 юли 1997 година като неправителствено, независимо и доброволно сдружение на общини. Днес това е едно от най-големите по територия и население регионално сдружение на общини в България.

Членове на РАО „Тракия“ са 27 общини от 7 области: Айтос, Асеновград, Болярово, Братя Даскалови, Брезово, Гълъбово, Джебел, Елхово, Карлово, Карнобат, Кричим, Крумовград, Николаево, Павел баня, Поморие, Пър-

вомай, Родопи, Садово, Сливен, Созопол, Средец, Стралджа, Сунгурларе, Твърдица, Тополовград, Тунджа и Чирпан. Асоцииран член на РАО „Тракия“ е Съюзът на тракийските дружества в България

РАО „Тракия“ е посредник на общините-членки в обмена на информация и добри практики и има за цел да стимулира тяхното сътрудничество в разработването на проекти и програми в подкрепа на местното самоуправление, да работи за повишаване ефективността и прозрачността на дейността на общините при осъществяване на техните отговорности и за разширяване участието на гражданите в местното самоуправление.

ОБЩО СЪБРАНИЕ НА ВЪРХОВНИЯ КОМИТЕТ

Централното ръководство на СТДБ на основание на чл. 26 от ЗЮЛНЦ свиква Общо събрание на Върховния комитет на СТДБ на 5.08.2017 година от 11 часа в Тракийския дом в София, ул. „Стефан Караджа“ 7 А при следния дневен ред:

1. Приемане на нови членове

Докладва: Ангел Петров, председател на комисията, избрана с решение на ВК от 8.04.2017 год.

2. Произнасяне по жалби на тракийци, депозирани съгл. Вътрешните правила за организация работата на СТДБ, приети с решение на ВК на 8.04.2017 год.

Докладва: Ангел Петров, председател на комисията, избрана с решение на ВК от 8.04.2017 год.

3. Приемане на решение относно установяване на действия на членове на СТДБ и /или техни ръководители, насочени в ущърб на СТДБ и противни на неговите цели и задачи и вземане на решение за налагане на санкции

Докладва: Ангел Петров, председател на комисията, избрана с решение на ВК от 8.04.2017 г.

4. Приемане на вътрешни правила за прекратяване на членството в СТДБ на основание чл.6 ал.3 т.2 вр.т. 12 чл 11 ал 2 от Устава на СТДБ и бл.25 ал.1 т. 2 вр. чл.22 от ЗЮЛНЦ

Докладва Ангел Петров, председател на комисията, избрана с решение на ВК от 8.04.2017 г.

5. Приемане на решения относно предприемане на съдебни процедури и други правни способи по обжалване на решения на Общи събрания на колективни членове на СТДБ и предприемане на правни действия относно събиране на дължими, но неплатени суми на СТДБ от колективни членове на СТДБ, включително предявяване на съдебни искове

Докладва: Ангел Петров, председател на комисията, избрана с решение на ВК от 8.04.2017 год.

6. Приемане на Декларация на Върховния комитет на СТДБ за задачите и приоритетите на Съюза

Докладва: Красимир Премянов, председател на СТДБ

7. Разни

НАРОДНИЯТ СЪБОР КРАЙ „СВЕТА ТРОИЦА“ СЪБРА НАРОДНИ ТАЛАНТИ, СПОРТИСТИ И ГОСТИ

Снимка: Община Тополовград Тополовград. Тазгодишният народен събор край манастир „Света Троица“ ще се запомни с многото посетители, със стотиците народни таланти, спортни дейатели и борци, участници в Третия международен турнир по борба и в двудневния фолклорен празник.

Въпреки дъжда, който се изля, той премина при добра организация и прекрасно настроение. Това съобщиха от пресцентъра на Община Тополовград.

Спортното събитие, което откри кметът на община Тополовград Божин Божинов, уважиха: олимпийски медалисти, световни и европейски шампиони – бившият шеф на ФИБА Рафаел Мартинети и брат му Джани, националният селекционер и световен шампион Армен Назарян, треньорката на жените и петкратен шампион на Планетата Станка Златева, техническият секретар на

Българската федерация по борба Тодор Тодоров, местните популярни имена в сферата на борбата – Димо Костов, Карю Карев, Димитър Адамов. Турнира наблюдаваха главният организатор Росен Бонев

и синът на Димитър Чифудов – Биньо, Янис Барбас от Световния съюз на борбата, спонсори. Край тепиха и на него бяха повече от 150 борци и гости от Гърция.

В свободния стил на зелената

поляна мериха сили борци от Гълъбово, Раднево, Сливен, Ямбол, Шкорпиловци, Симеоновград, Локомотив (Пд), Грудово, Свиленград, Кърджали, Бургас, Любимец, Хасково, Велико Търново, Стара Загора и Елхово и др.

Организаторите осигуриха награден фонд от 10 000 лева, златни пояси и медали, специално изработени в Америка от внука на Димитър Чифудов. Голямата награда на третото издание на международния турнир по борба в Тополовград взе Димитър Кумчев, участник на Олимпийските игри в Рио де Жанейро. Негови подгласници станаха Николай Върбанов от Елхово и Николай Куртев от Руен. При жените, наградата получи бившата националка по самбо и джудо Мария Учкова от Тополовград.

Стотици народни таланти от различни краища на страната се изявиха в двудневния фолклорен празник. Заели места под специ-

ално подготвените шатри много зрители, дойдоха да послушат, да погледат, да се хванат на хората пред естрадата. Жури с председател проф. Николай Ников отличи най-добрите в отделните категории с грамоти и парични награди. Наградата на кмета на общината е отредена за самодейците от читалище „Васил Левски“ село Радоев, за автентично представяне на местния фолклор от женска певческа група, коледарски състав и квартет.

Стотиците гости на събора се порадваха на хубавата природа, докоснаха се до историческото минало в този край, повеселиха се, видяха се с близки и познати, усетиха магията на общуването.

И „ВЪРБОВА СВИРКА СВИРИ“ С ЮБИЛЕЙ

В Болярово се състоя 20-ят национален детски фолклорен събор „Върбова свирка свири“. В ежегодната проява участваха близо 600 деца и младежи от цялата страна от 5 до 18 години – като индивидуални изпълнители и организирани в 106 певчески групи, танцови състави и инструменталисти. Участниците бяха разделени в три възрастови групи. Съборът има конкурсен характер. Жури определи победителите и

раздаде награди във всяка от категориите според възрастта на участниците и жанра на изявата им. Кметът на община Болярово Христо Христов припомни за историята на събора и за неговото значение за запазване на фолклорното богатство на страната.

Съборът се посвещава се на популярната тракийска певица Елена Граматикова и на богатството и красотата на странджанския фолклор.

И през тази година организатори на събора са РАО „Тракия“ – гр. Стара Загора, Общество за фолклор – гр. Стара Загора, Община Болярово, читалище „Възраждане“ – гр. Болярово, дружество „Тракия“ – гр. Болярово и Съюза на тракийските дружества в България. Целта на събора е да се съхрани и популяризира странджанското фолклорно наследство, да се приобщи младото поколение към съкровищницата на българския фолклор, да се даде възможност за индивидуална изява и откриване на млади дарования, да се осъществи приемственост между поколенията. Председател на журито, което оценяше изпълненията на участниците бе отново

Калинка Згурова, а членове – Манол Михайлов, Донка Бумбалова, Ирина Славчева и Румен Тодоров.

Председател на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов изпрати поздравителен адрес до участниците в ХХ-я

юбилеен събор „Върбова свирка свири“ – Болярово 2017 г.: „За нас е чест да бъдем съорганизатори на този светъл празник. Благодаря от сърце на община Болярово и лично на кмета г-н Христо Христов, който стана наш съмишленик и застъпник на тракийската идея. Днес е ден, в който тачим народната традиция, приобщаване-

то и любовта на децата и младите хора към българското национално изкуство. И ние сме радостни и удовлетворени, че интересът към събора нараства с всяка измината година, а броят на участниците непрекъснато расте. Това говори за авторитета на празника като един от най-престижните фолклорни изяви в региона.“

ЛЮБОМИР КОТЕВ

Така е наречъл новата си книга Любомир Котев. Названието ѝ е от латински и означава: „Много (неща) с малко (думи)“ и е най-подходящо за книга с фрагменти. А книгата съдържа 1100 фрагмента. Новата книга на Любомир Котев (изд. „Захарий Стоянов“ е странна, понякога стряскаща, постоянно увличаща с непридвидимите криволици и втурвания на авторовото съзнание към нови и нови познания, книга провокираща към несекващ размисъл и работа на съзнанието. Ако съмнението е главното оръжие на мислещия човек, ще кажем, че Любомир Котев е един от най-съмняващите се и следователно най-мислещите съвременни български автори. Тук поместваме откъс от книгата, в който се разказва за своя произход като потомък на бежанци от Западна Тракия, за хайдутството и Капитан Петко войвода, за съдбата на Беломорието, за морето и българина.

221.

По-прозорлив е поетът, провикнал се: **Народни песни няма за морето!**

Прав е зареялият поглед из Балкана поет, дето се провиква патетично, за да предизвика патетични възражения...

Философският или естетически спор, вероятно, е нужен...

Народни песни за морето обаче, наистина няма...

222.

Познават поетите народа си, познава го и истинският патриот!

Видният ни книжовник и общественик Атанас Шопов – един несъмнен родолюбец, – свидетелства, че през 1887 г., в Дедеагач, един старец го уверявал, че **от Бога не било дадено на българина да се вози и шета по толкова много вода...** И не е той единственият, който разсъждава така. *И действително – заключава Шопов, – дедеагачките българи избягват морето и нямат никаква работа с него, при все че са на две крачки от брега. Те са търсили място, откъдето да не се вижда морето, за да основат селата си. Има села, затулени само с един хълм от морето, макар че е било много по-добре и по-полезно да се заселят от другата страна на хълма...*

223.

Тамошните българи, за жалост, вече не са българи.

Установих го в Доган хисар, родното село на прочутия Капитан Петко войвода. Тракийският събор ме отведе там; пихме узо, замезвахме с аншоа, вървеше моабета. На вино минахме сетне, прехвалена им рицина, овнешки кюфтета ядохме. И някой изпъшка: *Чудя им се, какво му харесват на туй вино, като мирише на чурук!* Не секна пиршеството обаче и я докарахме до хоро. Не го умея аз този танц, но техните момчетии, гледам, хващат стъпката. *Ти си българин бе* – рекох на едно от момчетата, – *играеш го, пустото хоро, като нашенец!* А той поклати глава и отвърна: *Не съм! Баща ми беше българин...*

224.

Тази земя там, закътаната между Родопя планина и Егейското море, тази топла земя, аз наричам: Майчина земя. Джинсът ми е от там и е славен този джинс. Малък Петко, най-верният сподвижник на Капитан Петко войвода, е братовчед на баба ми Калина, а хайдутинът Ставри, друг от най-верните авери на войводата, е брат на пращядо ми Делчо. Богатството на Чорбаджи

Делчо, гласи семейната легенда, иде от туй, че нему поверил кемера със златото Ставри, преди да тръгне за лобното си място в онази далечна, фатална нощ...

225.

Неведоми са пътищата Господни!

Докато Ставри бродел с Капитан Петко войвода из Беломорието, пращядо ми Стою, баща му, кметувал в огромната империя, бил мухтарин на Чадърлий. И оттам иде фамилията на майчиния ми джинс Чадърлийски. Кметовете в Османската империя, по френски образец, са вземали името на селището, което управляват. Като станал сакатлъкът със Ставри обаче, мухтаринът загубил властта и

бил забравен, а се прочул синът му Делчо, израснал до пръв чорбаджия. И майчиният ми джинс е Чорбаджиделчовите досега, а в паспорта на добрата ми баба, Бог да я прости, пишеше: Калина чорбаджи Делчова...

226.

Неведоми са пътищата Господни!

Малък Петко имал по-щастлива съдба, оцелял след безброй битки, с извезано от рани тяло и натежала от горест глава. Радвал се на спокой-

на, безгрижна и щастлива старост той. На въздържаение го научил хайдутлука, не прекалявал ни с ядене, ни с пиене, пък и единак бил, навикнал да митлосва по горите, не сред народа. И, като съклетял без работа, като го натискала самотата, този страшен хайдутин сядал на пейката пред портата привечер, бърбел с бабите и плетял, като тях, чорапи...

227.

Неведоми са пътищата Господни!

Отиде, като отвори храниците, вуйчо ми в Баятлий, селото, където е бил чифликът на пращядо ми. Половината турско, половината българско било то, такива са селата там, шарени. Влязъл той в ня-

какво кафене и отворил дума за чорбаджи Делчо, а турците наскочили ухилени: *Чорбаджи Делчо ли? Дядо Осман, достът му, нашият старейшина, е още жив. Добре си ни дошъл, аркадаш, сядай и чакай, ще го доведем! И ще ти се зарадва, така да знаеш, много*

ще е радостен! Донесли на ръце, разправяше вуйчо ми, двама юначаги, едно мъничко, съсухрено, сто годишно старче със светли и святкащи, млади очи. Не му се зарадвал отведнъж обаче старейшината. *Кажми, чоджум* – запитал благо, – *чий си?* И вуйчо ми обяснил, но старчето махнало гневно с ръка и заповядало: *Изхвърлете го от тука този мошеник, чорбаджи Делчо нямаше син!* Съпиякъл се вуйчо ми: *Какъв син, внук съм му?* Поклатил помирително глава тогаз дядо Осман и разперил четирите пръста на дясната си ръка. *Чорбаджи Делчо имаше четири дъщери* – рекъл, – *знаеш ли как се казват?* А вуйчо ми заизброявал: *Калина, Мата, Василка и Мария.*

Поусмихнал се старецът и запитал: *Ти на коя си?* Вуйчо ми отвърнал, че е син на Калина. И сега старчето разперило двата си пръста. *Щом е тъй* – рекло, – *имаш две сестри. Как се казват?* Направо прелял от досада, вуйчо ми рекъл: *Кера и Недялка.* Засиял старият турчин, обърнал се към смълчаното кафене и властно наредил: *Колете овена! Дост ми е дошъл!* Сълза се отронила от светлите му очи и протегнал треперещата си ръка към вуйчо ми: *Ела, чоджум, да те погала!...*

228.

Няма ги вече тия хора там...

Отидох и аз в Беломорието, ходих, връщах се, пак ходих, стигнах и до селото на дядо ми, сгушило се в подножието на Родопите. Каракурджалии го назовават нашите тракийци, но един стар адвокат от Хасково с корен от тая земя ми обясни, че е всъщност: Каракурджии. Или, ако трябва да го преведем, не е селото на Черния кърджалия, както е известно, а селото на Черния пъдарин, което ще рече, че е било богато село, пазено от зли, черни пъдари...

Нищо, нищичко не е останало от това богато село

с хиляди българи, хиляди турци и хиляди гърци. Цари разруха там сега. Първо българите и гърците изгонили турците, а после и нас изгонили днешните му обитатели. Потискаща, направо потискаща е гледката, защото виждаш руини и пушинак денем, празни, полусъборени къщи сред буренявали, запустнати дворове, а ношем мъжедът едва-едва, тук-таме, плахи светлини...

229.

Побъбрих в кафенето с престарял мъж, който поназнаваше български. Как го докарахте до такава съсипия това голямо и богато село? – за-

питах. А той въздъхна тежко. *От малко акъл е* – рече, – *всички сме виновни! Много мискини, много келепирджии, всичкият ви калнав народ се изсипа, като ни окупирахте, тегло теглихме, но трябваше да се помирим някак. Не трябваше да отверъщаме на мискиника с мискиник!*

Не е трябвало наистина. Ето, дядо Делчо и дядо Осман се погаждали братски. Дойдат ли нашите хайти, пращядо ми прибирал турчина и семейството му, а като пристигнал турските разбойници, дядо Осман закрилял дядо Делчо и челядта му. Така оцелял достлука им, така оцелява всеки достлук...

230.

И те са като нас, рекох си, досущ като нас...

И те, като нас, късно, фатално късно, разбират какво е трябвало да свършат...

Но защо да ходим чак в Дедеагач и да се шляем из отминалото време!

Ако имаме очи, ще видим, че и досега, на тукашния, Черноморски бряг, загърбяме морето, както тамошните българи. В стария град Поморие, да речем, онези стари, излиняли къщи, са все с гръб към морето...

СТЕФАН КАРАДЖА:

МНОГО ЗДРАВЕ

Това са последните думи на знаменития
поборник за свободна България
и родолюбец, преди да си отиде от тоя свят,
и те само потвърждават с каква любов
към Отечеството си е закармен
и какви славни мъже са праотците му

■ Стефан Караджа

МИХО ЧЕРВЕНКОВ

Роден в село Ичме (Стефан Караджово), Болярска община, Ямболска област, на 11 май 1840 г., Стефан Караджа има стари и здрави борчески родови корени. И още нещо – благодарение главно на Балчо Нейков, сродник и „другарче като дете“ на прочутия войвода, който години наред успява да събере и запише в две книги преданията за рода и своите лични, на Стефан Караджа и на майка му Каля, спомени. Книгата му вижда бял свят едва през 1985 г., но е изключително ценен писмен труд със заглавие: „Факийско предание. Сборки от народния живот. За праотците на войводата Стефан Караджа. Стефан Караджа и неговите предци“.

Къде и какви са родовите темели на Стефан Караджа (Стефан Тодоров Димов) – вижте сами.

По майчина линия той е пото-

мък на Белени (през турско – Бимбелови) от Факия, род чието развитие е проследено от шест века. Началото му се свързва с легендарния Момчил войвода (първата половина на XIV в.), който е един от първите борци срещу нашествието на османците.

Момчил, „Цар на Родопите“, хайдутин и любимец на народа, поразявал с физическите си качества. В народните песни се отбелязва, че бил толкова юначен, че можел да пренесе натоварено магаре с дърва през буйна река, а когато се смеел, гасил по десет свещи с един дъх!

Турският поет Енвери пише:

„Всички, които го виждаха, оставаха изумени, всички се удивляваха на неговия величествен вид. Той беше висок колкото двама души. Гледан, наподобяваше минаре“.

Загива през 1345 г. в много жес-

тока битка едновременно с турци и византийци край Бяло море.

Първият известен прародител на голямото и дълговечно родово дърво на Стефан Караджа е Стоянка – сестра на Момчил войвода. Тя имала трима синове: Вълко и неговите двама по-малки братя близници Пейчо и Нико, и тримата войводи.

След смъртта на вуйчо им Момчил войвода тримата синове на сестра му Стоянка са живели в някогашното село Факия, в Източна Тракия, там е майчиният им род.

Факия е едно от най-старите селища в Тракия. Намира се в разклоненията на Странджа планина, на 13 км от границата с Турция, която върви по връх Кървасара и лежи на по 50 км от Бургас и Лозенград, а също на по 60 км от Малко Търново и Елхово. Селището е в средата на Хасикията и Равна гора, имена, дадени на географската област на юг от гр. Средец до връх Кървасара, където и сега минава границата с Турция.

През Факия е минавал главният друм, който водел от Преслав за Факия и от Факия за Цариград. Целият район около Факия, по върховете и клисури, е осеян с останки на яки крепости от времето на старото българско царство: Кара-Еврен, Кръгчал, Бялата, Цар-Асенова, а така също Белеврен, Кървасара, Съралъка, и най-близките до селото – Фока, Голо бърдо, Трите църкви, Стража и др. Често пъти орачи и копачи намирали тук монети от римско и византийско време.

При падането под османско владичество в отбраната на района са се сражавали войводите от рода Белени – братята Вълко, Пейчо и Нико. И тримата имали самостоятелни чети и се опълчили срещу войските на султан Мурад.

Факия се е предала последно, и то с условия: Нико е признат за „главатар на войниците“, Беленският род остава войнишки. Тогава местните главатари имали големи права над населението, а задължения – само към хората на султана. Селото било обявено за привилегировано по подобие на такива села в Родопите, Средна гора и Стара планина.

Според пъте-

шественика Бошковиц, минал през Факия през 1762 г., селото било „дербентджийско“, не било зависимо от никой град или друго село, не плащало данъци никому, освен на султана. Селото е имало задължение да държи постоянно войски, само да организира защитата си и да се укрепява срещу разбойниците.

И още: след падането на Факия под турско робство, то станало кааза (околия) на 17 села и то все войнишки.

Нижат се годините, сменят се поколенията на Белените, но историята ги държи все на вълните на събитията.

В междуособиците на Баязид и сина му Селим, внукът на Нико – Пейчо, тайно помогнал на Селим, като го превел през Хасикията до Ченгене скеле, а оттам отплавал с кораб. През 1512 г. Селим станал султан и в знак на признателност дарил Пейчо с „висок калпак и чанта, украсена с особени белези“.

Пейчо бил наречен Чантанлъ (чантаджия), защото носел султанската чанта. Управлявал мъдро, спокойно.

Чантата и калпакът трябвало да минават от поколение на поколение и давали големи права на този, който ги носи. Във Факия управлява този, който носи калпака и чантата. Управителят бил длъжен да държи определен брой войници, да охранява крепостите и пътя към Цариград. В селото имало и

■ Знаме на четата на Стефан Караджа през 1866 г. и на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа през 1868 г.

поща – първата поща в българските земи.

Преданието не казва след него кой е носил калпака и чантата до правнука му Нико. Четвъртият син на Нико – Стоян, станал главатар на войниците. В обсадата на Виена от турците участвал и Стоян, където бил убит през 1683 г.

През 1701 г. започнала война между Русия и Швеция. Вълковият син Маринчо с войниците си и с кървани потеглил през непроходимите тогава пътища, за да отиде и да окаже помощ на Петър Велики.

През кървавите дни на турските изстъпления, най-малкият син на Вълко – Пейчо Шейганлъ, левент мъж, смел ездач и отличен войник, се оженил за Стоянка Джибрилова. По обичая братът на младоженеца трябвало да присъства при сваляне булото на булката и лично да я отбули. Маринчо Вълков, който бил в Бесарабия, по това време се върнал с висок гост за сватбарите – крал Карл XII Шведски със свита от 80 души, разбит при Бендер (1709 г.).

Всички останали с учудване и приели с почит високия гост. Кралят присъствал на „откриването“ на младата булка. След разбулването тя започнала да дарува сватбарите, между които и Карл XII с кърпа, възглавница и др., а Вълко,

■ Къщата-музей „Стефан Караджа“

■ Четническо въоръжение и екипировка

НА БЪЛГАРИЯ!

за да засвидетелства уважението си към царската особа, го дарил с два ата (хранени коне).

Кралят подарил на невестата разни накити, като на графиня.

След няколко дни Маринчо пак поел Карл XII, за да го отведе в Димотика. Преди да се разделят, Карл наградил Маринчо със синя лента през рамо и орден.

Във Факия, Момина църква, а вероятно и в други съседни села, от незапомнено време се среща името Крали, Кралю, Крале.

Белените давали заслужени уроци на надменните и непослушни турци. Поробителите до такава степен се наплашили от факийските войници на поредния управител Вълко, че отбягвали да го нападат и вместо Белени след 1683 г. започнали да наричат този род „бин беля“ (хиляда пакости, бели), откъдето произлиза и новото име на рода – Бинбеловци.

Първият войвода, наречен вече Бимбелов, е пак с име Вълко. Неговите синове, също войводи, са Маринчо Вълков, наричан Страшни, един от най-коравите, най-героичните и смели Бимбеловци, и Пейчо, наречен Шейтанът. Наследниците им продължават традицията за защита на българското население от развилнелите се турски банди.

В хрониката на рода се говори за събитията около Караевренската кула. За главен двигател на тези събития се сочи Велко Бимбелов и неговите съзаклятници Индже войвода, Добри Войвода, Кара Кольо и други. Този род е бил винаги в близки връзки с хайдушките дружини, които постоянно кръстосвали по тези места и чрез които Бимбеловци съумявали лесно да усмиряват и най-върлите и необуздани народни насилници.

По-късно Вълко Бимбелов е активен участник в Руско-турската война през 1828/1829 г. на страната на генерал Дибич Забалкански. Това го принуждава след сключването на мирния договор в Одрин и оставането на България отново под турско робство, да тръгне с другите изселници, също принудени да напуснат родните си места заради участието им в помощ на руските войски. Бимбеловци се

прочули особено много в борбата с кърджалиите и са сред близките съратници на Индже войвода.

Най-известен представител на фамилията, свързан по майчина линия, е Стефан Караджа, а родът на Бимбелови надживява петвековното робство, той съществува и до днес. И никак не е случайно, че и сега от този род има яки и смели мъже като Крали Бимбелов от с. Факия (1934–1988), достигнал до световните подиуми по борба класически стил. Той е и носител на званието „Олимпийски вицешампион“ – в Рим, 1960 г. Посмъртно е удостоен със званието „Почетен гражданин“ на град Бургас.

„На гробищата на Бимбеловци – пише Стоян Парашкевев в книгата си „Исторически очерк на село Факия“ (1943 г.) има само един паметник от 1775 г., който свидетелства сред буренак, че тук някога са били погребвани войводите на Факия“.

А по родово наследство при Стефан Караджа важи и сентенцията: „Какъвто бащата, такъв и синът!“

По бащина линия Стефан Караджа е също от известен в историята на антиосманската съпротива род – Узунниковци от с. Ичме (Стефан Караджово). Хората от рода Узунниковци били привилегирани като аги и имали право да носят „жълт кафтан“ и „цървени папуци“, ползват се с най-голямо влияние в селото и са активни участници в борбите против поробителя.

Там се ражда Стефан Караджа. Прадядо му, странджанският големец Никола Узуна, починал през 1817 г., е един от подбудителите на Странджанската буна от 1810 г., довела до унищожението на богатото турско село Караеврен (дн. Близнак) в Странджа.

Дядо му Димо е починал сравнително млад. Жена му се казвала Търна и имали пет деца.

Вторият син на Димо и Търна – Тодор, роден в с. Ичме, известен и като Тодор Търнин, по името на рано овдовялата си майка, се оженва за Каля Маринчова Згуро-

ва от Бимбеловци, за която разказват, че била рядко красива жена, правнучка на Маринчо Бимбелов-Страшни.

Раждат им се осем деца, от които четири умират малки. До пълнолетие достигат Марин, Търна, Пена и Стефан – наричан по-късно Стефан Караджа.

Рождената му дата – 11 май, е светла дата. Това е денят на светите братя Кирил и Методий.

Баща му Тодор Димов изпитвал силна омраза към поробителите. А каймаканинът безчинствал в селото, чувствал се недосегаем, обикалял край чешми и кладенци и задирил момите и младите булки. Тодор не можел повече да търпи, една вечер го срещнал на улицата, подминал, обърнал се и го ударил с кривака по главата. С още няколко удара го... довършил! Прибрал се вкъщи и казал на жена си:

■ Черепът на Караджата се пази в къщата на Баба Тонка

– Събирай багажа, тръгваме!

Стефан тогава бил на шест години.

Натоварили децата и малко по-къщина и с жена си Каля напускат родния край. Никой не открива дирите им.

Преминават Балкана, стигат до Северна Добруджа, търсят препитание, местят се от село на село и накрая се установяват в българската махала в град Тулча. Тук преминава по-голямата част от живота им. Стефан работи, учи и слуша разговорите за миналото на старата българска държава, за робството и неволите, за неговите предци и борбите на българите.

Вече 20-годишен, среден на ръст, здрав, силен, набит мъж и много непокорен, Стефан използвал турския обичай – борби, за да дава воля на ненавистта си към турците. На голяма сватба на богат турчин през 1861 г. в Тулча надвива и най-големия турски борец – Ала Плиса Пехливан. След това животът му е застрашен и той бяга във Влашко.

Стефан е сред първите доброволци в Първата легия на Раковски в Белград, където се проявява в сраженията с турците. След напускане на легията се завръща в Румъния и изцяло се отдава на народната борба. Няколко пъти преминава Дунав с революционни задачи. Влиза в малка чета на Хаджи Димитър и Желю войвода и отново преминава реката. По рождение носи в себе си силната личност на

войвода – основава своя чета.

Откъде идва името му Караджа?

Бил с четата си. По пътя минава на кон подпийнало заптие. Войводата казал на момците да го чакат, тихо се промъкнал на подходящо място, скочил и се отзовал на коня зад заптието. Обезоръжил го.

А един четник се обърнал към другите:

– Хей, видяхте ли как скочи войводата, като „караджа“.

На български това означавало – като сърна. Оттогава Стефан войвода вече за всички става Стефан Караджа.

Дейността му се разпростира нашир и надлъж по българските земи. Достига и до родния край, обръща се и към родовите си корени, търси финансова помощ и последователи.

В книгата си „Момина църква, летопис“ Иван Попов Руменов пише, че през май 1867 г. с двама другари Стефан Караджа посещава Бургаския и Ямболския район: Бургас-хана на Кольо Нонев, с. Урумения (гр. Българово) при Банко Бакалина, с. Сунгурларе (гр. Сунгурларе) при родолюбца Гушеров, с. Карабунар (гр. Средец) при Георги Цъцаров, с. Топузларе (с. Зорница) при заможния селянин Вълкан Гочев, с. Казъклисе (с. Момина църква) при Димо Каиша и Георги Червенков, с. Факия при Цвятко Николов и Нико Бимбелов – родственици на Караджата по майчина линия, и с. Ичме (Стефан Караджово), родното му село.

Всички откликват и дават своята лепта – по 10, 15, 25 и повече лири за дългоочакваната свобода.

Чуждото иго е научило хората да са единни, да си помагат, мре-

жата е изградена. От едното селище е изпращан към следващото при точно определени хора и никъде предателство.

От с. Ичме Караджата заминава за Ямбол, а оттам – за Влашко.

По-късно в района пребивава Апостола Васил Левски.

В началото на лятото на 1868 г. Стефан Караджа и Хаджи Димитър обединяват четите си. Така четата вече не е само чета закрилник. Тя е революционна и излиза на

■ Стефан Караджа

открита въоръжена борба. На 6 срещу 7 юли 1868 г. (ст.ст.) преминават с каяк през река Дунав. На българска земя полагат клетва и развяват знамето на обединената чета.

В тежки сражения, в неравна битка 127 четници се изправят срещу неколкостотин по-многолюден противник от редовна войска и жандармерия, подпомагани от потеря. Стефан Караджа е винаги там, където е най-трудно. Ранен няколко пъти, изпаднал в крайно тежко състояние, той е пленен и отведен във Велико Търново.

И кой съди Караджата? – Мидхад паша, председател на Държавния съвет на Османската империя! В съда са дошли посланици, консули от други държави – разбунена е съвестта на Европа.

Осъден е на смърт чрез обесване. На свещеника, който го изповядва, заръчва:

– Много здраве на България!

Баба Тонка е запазила черепа на Караджата като светиня.

При строителни работи на къщата-музей „Баба Тонка“ е намерен надгробният камък на Стефан Караджа – загинал за свободата на Отечеството на 30 юли 1868 година.

(в. „Дума“)

■ Паметникът на знаменития войвода до Морската градина във Варна

■ Сражение на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа в Карапановата курия

VI. БЪЛГАРО-ТУРСКИТЕ ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ 1989–2016 г. В СВЕТЛИНАТА НА ВЗАИМНИТЕ ИМУЩЕСТВЕНИ ПРЕТЕНЦИИ

Д-Р БОРЯНА БУЖАШКА

Продължава от
предидущия брой

От друга страна, българската държава не следва да допуска действия, които да затрудняват нейната позиция за справедливо разрешаване на спорните въпроси и да обслужват турския интерес. Такъв е случаят с приетата от Народното събрание декларация на 11 януари 2012 г., която обявява „възродителния процес“ и „прогонването на над 360 000 български граждани от турски произход през 1989 г. за форма на етническо прочистване, извършено от тоталитарния режим“. Този факт има своя предистория в миналото. При посещението на Ив. Костов в Турция 1997 г. при среща с изселници от България той от името на българската държава се извинява за „възродителния процес“. На турците се извинява и президентът П. Стоянов през 1998 г. Но и досега българската страна чака извинение за геноцида над тракийските българи.

Декларацията на Народното събрание по същество загърбва националните интереси, като България дава предостатъчно юридически основания, въз основа на които държавата със сигурност ще бъде съдена. Впрочем за това вече има прецедент – въпросът е поставен от изселнически организации и от председателя на Федерация „Справедливост – България“, в това число и пред европейски институции. Недалновидният и конюнктурен подход на тогавашните управляващи може да доведе до това, вместо ние да получим обезщетения за прогонването на тракийските бежанци, да бъдем принудени да плащаме репарации за изселниците.

През 2012 г. въпросът за българското гражданство на изселили се турци се повдига още веднъж. Депутатите от ДПС Четин Казак и Тунчер Кърджалиев правят предложение децата на турските изселници за периода 1950 – 1989 г. да получават в срок от 5 години българска лична карта. Това на практика ги приравнява с хората с български корен в Македония, Молдова, Украйна и Русия, за които се предвиждат улеснения по обясними причини. Трябва да се отбележи, че визираните в предложението не са изгонени от

България, а са се изселили доброволно съгласно Ангорския договор и Конвенцията за установяване към него, които документи, както е известно, не са денонсирани. Няма логика

те да искат сега отново право за връщане на българското гражданство по произход. Логиката е по-скоро политическа. За периода 1950 – 1952 г. са се изселили 160 хил. души, в периода 1968 – 1978 г. те са 122 хил. или общо около 300 хил. Техните деца (ако приемем, че имат по две деца) са около 600 хил. кандидати небългари за българско гражданство. Така със законодателни манипулации населението на България ще се увеличи най-малкото с 600 хил. турци. Това са част от неосманистките планове на Анкара, обявени за държавна политика от премиера Ердоган. Можем само да гадаем какво би се случило в Меджлиса, ако някой предложи възстановяване и предоставяне на турско гражданство на наследниците на тракийските бежанци, които към днешна дата не са по-малко от наследниците на изселниците в Турция.

Предложението провокира българската общественост и отново поставя на дневен ред необходимостта от нов закон за българското гражданство или промени в настоящия. С оглед запазването на континуитета във външната ни политика и правомерно във връзка с изпълнение текстовете на Конституцията на Република България, в този закон следва да бъдат направени корекции, изключващи възможността за запазване на българското гражданство от лицата, изселили се в страни, с които България е подписвала спогодби за размяна на население, за изселване или за установяване. Такива спогодби България е сключвала и с Гърция, и с Румъния – Моллов – Кафандарис и Крайовската спогодба. Подобни спогодби с Турция имат и Гърция, и Румъния, и Югославия. Нито една от тези страни не е възстановила гражданството на лицата, които са се изселили. Конкретно за Република Турция такава корекция ще бъде полезна и във връзка с бъдещи изселвания, тъй като те ще се извършват в условията на действащата Конвенция за установяване към Договора

за приятелство от 1925 г. Тя предполага единственост на гражданство в съответствие с произхода. Трябва да има равенство между лицата, загубили българското си гражданство въз основа на изселването по такива спогодби, и лицата, които са придобили или ще придобият друго гражданство въз основа на общия ред. Така лицата, придобили друго гражданство по общия ред, не може да ползват по-големи права от лицата, изселили се по силата на спогодби. Трябва да има реципрочност между правата на тези, които са се преселили в България от съседни страни, и лицата, изселили се от България в тези страни. По този начин изселниците се лица в страни, с които България е подписвала спогодби за размяна на население, за изселване или за установяване, или по общия ред въз основа на своя небългарски произход, ще се лишат от българско гражданство.

За съжаление тези аргументи на юристи на Министерството на външните работи не са взети под внимание. Предложението на Четин Казак предизвиква разглеждането и на друго поставяно през годините предложение. Редица български организации искат въвеждане на огледална на именната система, която Турция прилага по отношение на новородените в Турция нейни граждани. Предлага се възстановяване на Именника на българските имена, който да бъде задължителен по отношение на новородените деца на български граждани с турски произход. Има и предложение, като възможност за получаване на компенсация за източнотракийските бежанци, Източна Тракия да бъде обявена за автономна двувластна територия, като всички наследници на българските тракийци да се върнат по родните места на техните прародители и по административен път да им се възстановят имотите. Въпреки че подобно предложение звучи нереално и фантастично, инициаторите призовават българските власти да поставят официално този въпрос пред всички международни организации и да сезират Ев-

ропейския съюз за този открит въпрос в българо-турските отношения.

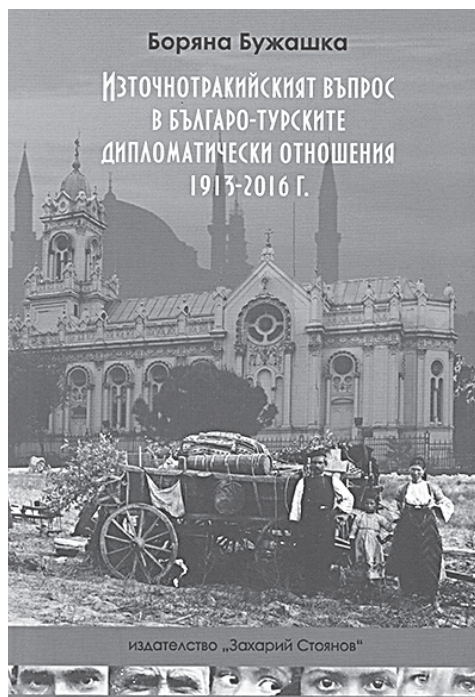
Инициаторите на това предложение разширяват и възможностите за компенсации. Колкото и екстравагантна да е с оглед на международната практика идеята да се преустанови изплащането на

цикл, а Турция е изправена пред вътрешни проблеми (протести и нови избори) и външни предизвикателства (сирийската криза), в двустранния политически диалог на равнище изпълнителна власт се очертават нови възможности. Затвърждава се обаче един от основните акценти на турската външна

политика – този за въкъфските имоти. По време на тридневното „неофициално“ посещение на турския вицепремиер Бекир Боздаа през август 2013 г. в България турската делегация посещава редица мюсюлмански обекти, без да има официален представител на българската държава. Прави се коментар, че архитектурните паметници от османско време са в окаяно състояние и че Анкара ще поиска от София да получи възможност да се погрижи за тях. Специално внимание се обръща на правния статут на тези имоти и се заявява желание турската държава да ги реставрира. Всъщност Турция се опитва по частен път, чрез съдебни дела срещу сегашните собственици, да закупи земите и постройките, като използва като инструмент Главното мюфтийство и Турската агенция за сътрудничество и координация. През 2014 и 2015 г. има дела, които мюфтийството води за „османски“ имоти срещу Община Пловдив и Карлово, които предизвикват

силни негативни реакции сред българското общество. Подобни действия и изказвания не са в интерес на добрите българо-турски отношения и се използват от различни националистически организации за политически цели, независимо че техните аргументи са основателни.

При официалното си посещение в България (27 – 28 февруари 2014 г.) турският външен министър Ахмет Давутоглу обявява културното сътрудничество за приоритетно. За Турция обект на такава сътрудничество са вакъфските имоти и паметници на османската архитектура. Тези въпроси се обвързват с екархийските имоти и се прави опит да бъдат решени на политическо ниво. Въпросът за обезщетяване на наследниците на тракийските бежанци изобщо не се споменава. По силата на международното право оцелелите тракийски български бежанци не са загубили правата си върху имотите и турската държава, която все по-упорито се рекламира като правоприменик на Османската империя, е отговорна и днес и трябва да възстанови по административен ред собствеността. Би следвало да ги възмезди, като заплати стойността на отнетото имущество, лихвите върху дължимата сума за един век и да ги обезщети за причинените страдания, лишения и пропуснати възможности. Ако Турция не направи това, Конвенцията от 1925 г. изцяло ще бъде изпразнена от съдържание и неприложима.

пенсиите на лицата, трайно пребиваващи в Турция по силата на Споразумението между правителствата на България и Турция за изплащане на български пенсии от 1998 г., и да се създаде фонд „Тракийски изгнаници“ – това също е възможен вариант, стига някой да поеме политическата отговорност. Апелира се Ангорските споразумения да бъдат денонсирани и незабавно да се ликвидира двойното гражданство. Тревогите на българската общественост по повод предложението на Ч. Казак се оправдават през 2016 г. Близко две години турска гражданка иска да ѝ бъде признат български произход и да си върне българското гражданство, независимо че тя доброволно се е изселила заедно със своите родители точно поради турския си произход по силата на Спогодбата между България и Турция от 1968 г. Очевидно в българския съд има тотално обкръване или неразбиране на понятията „лице от български произход“ и „български гражданин“, защото съдят постановява, че турската гражданка не е загубила българското си гражданство по собствено желание.

През 2013 г., когато България преминава през изборен

АМВНР, оп. 61-МП, а.е. 238 а, л. 30 – 49; оп. МП-66, а.е. 169, с. 1 – 20.
Пак там, оп. 49 – 1, а.е. 166.

Пак там, л. 1 – 7.

Пак там, л. 2.

Пак там, л. 6.

Пак там, л. 7. Решение на МС № 416 от 12 октомври 1992 г. Воденски, П. Цит. съч., с. 134 – 138.

АМВНР, оп. 66, а.е. 169, оп. 63, а.е. 190.

Пак там, оп. 53 – 4, а.е. 156.

Пак там, л. 64.

Пак там, оп. 55 – 4, а.е. 145.

АМВНР, оп. 66, а.е. 169; оп. 63, а.е. 190.

Пак там, оп. 53 – 4, а.е. 182, л. 34.

Пак там, оп. 55 – 5, а.е. 252, л. 34.

Пак там, оп. 53 – 4, а.е. 156, л. 83.

Пак там, а.е. 160, л. 10.

АМВНР, оп. 66, а.е. 169.

Решение № 39 на Министерски съвет от 1 февруари 1999 г., АМВНР, оп. 66, а.е. 165. Правителството не се съобразява с политическата експертиза на Министерството на външните работи, че не могат да се дават пенсии зад граница, защото в спогодбата 1968 – 1978 г., чл. 12, изрично е казано, че пенсии зад граница се плащат само на лица, които са придобили това право при трудово залоупка или професионално заболяване. Другите нямат право. Това споразумение е утвърдено от Иван Костов и министър Марио Тагарински и се мотивира с Виенската конвенция за правото на договорите. В нея чл. 11 е договорено това да стане според изискванията на националното законодателство. Ето защо валидността му е нищожна, тъй като е в нарушение на чл. 5 (4) и т. 1, 4, 6 и 7 на чл. 85 (1) от Конституцията на Република България. То не е ратифицирано по конституционен ред от Народното събрание, не е обнародвано и следователно не е влязло в сила като част от вътрешното право на страната.

АМВНР, оп. 88, а.е. 109.

АМВНР, оп. 63, а.е. 94.

Пак там, оп. 63-МП, а.е. 194.

Пак там, оп. 63, а.е. 94.

Пак там, оп. 63, а.е. 94; оп. 66, а.е. 169; вж. също Любчева, М. Европейски ли е въпросът за имуществото на тракийските бежанци. – ИТНИ, кн. 9, 2009, р. 120 – 124.

В. „Труд“, 7 и 8 октомври 2013 г.

В. „Преса“, бр. 164, 20 юни 2014 г.

АМВНР, оп. 55-5, а.е. 250, 1–7. Докладна записка на Еню Димитров до Надежда Михайлова.

www.vestnikakata.bg 2012 / 09; www.zora-news.com. бр. 40, 2012.

В. „Зора“, бр. 40 2012 г.; също в. „Атака“, 3 септември 2012 г.

В. „Флагман“, 5 август 2013 г.; в. „Новинар“, 10 август 2013 г.

Проанов, В. Нови моменти в българо-турските отношения. Концепциите за „неосманизма“ и съвременните интерпретации на общото минало; Загърването на историята на Балканите. – ИТНИ, т. 11 – 12, с. 518 – 530.

ТРАКИЙЦИ ОТ ХАСКОВО – В ГРАДА НА БОТЕВ

АНЕТА ГЕОРГИЕВА

По инициатива на клуба по художествено слово при народно читалище „Тракия – 2008“ – Хасково, членове на тракийското дружество и симпатизанти, посетиха Калофер, за да участват във възпоминанията, посветени на Христо Ботев и падналите за свободата на България герои.

За ознаменуване на събитие-то членовете от Клуба по художествено слово посадиха цветя в градинката до бюст паметника на майката на Ботев – Иванка Ботева, а така също поставиха цветя специално донесени от Хасково.

Трогателно и впечатляващо за десетките деца, посетили в този ден къщата музей на Ботев, бяха литературните четения на стихотворения от Ботев в изпълнение на Генка Канева („Борба“), на Стойна Ванчева („Патриот“), на Людмила Рачева („Майце си“) и Станка Томова („Зададе се облак тъмен“).

ЗА 15-И ПЪТ – ДЕН НА ТРАКИЙСКОТО ДЕТЕ В ПЕРНИК

НЕДКА ГОСПОДИНОВА

От основаването на тракийското дружество „Капитан Петко войвода“ в Перник на 14 април 2003 г. всяка година управителният съвет организира Ден на тракийското дете, който събира тракийчетата от 3 до 15 годишна възраст.

Втора година Денят се организира съвместно с ръководството на клуба на пенсионерите „Здравец“ в пернишкия квартал Мошино, чиято председателка Стаменка Велинова е член на УС на дружеството и председателка на комисията за работа с жените и децата и в който членуват голям брой тракийци и

имат клуб с председател Витоша Симеонова.

На 1 юни в сладкарница „Мая“ заеха местата си малките тракийчета, съпроведени от своите майки, бащи, баби и дядовци и от двете активистки на дружеството Светла Манова и Павлина Стоянова, които доведоха 16 деца.

Кратко емоционално слово за трагедията на „Илиева нива“ преди 104 години и за Международния ден на детето произнесе Стаменка Велинова, то бе изпратени с бурни възгласи и ръкопляскания.

Секретарката на комисията Магдалина Николава бе водеща на празника.

Под нейното ръководство литературно-музикалната програма започна с песни за нашата родина България, повечето с патриотична тематика, посветени на Христо Ботев и борците за свободата на отечеството ни, свързани с 2 юни.

Нов момент в празника тази година бяха гатанките, отправени от Кристиня към децата, което внесе бурно оживление. В уредената изложба на детски рисунки за най-добра бе обявена картината на Кристиня и Цветелин Ананиеви.

Всички деца, участници в програмата, получиха награди. А всички присъстващи тракийчета опитаха чудесните сладкиши и сокове на сладкарница „Мая“. Присъстващите се разделиха с взаимна искрена благодарност на организатори и участници.

Изложбата „Места и лица от Родопите и Беломорието“ гостува в Комотини

Изложбата „Места и лица от Родопите и Беломорието“ на забележителния фотограф Крум Савов отпреди 100 години, която кърджалийци имаха възможност да видят през последните месеци, напусна Художествената галерия „Станка Димитрова“. Лично съставителят – известният български художник-фотограф Иво Хаджимишев пристигна в Кърджали и заедно с екипа на галерията пакетира и подготви за транспортиране ценните експонати. Зоя Начева, началник на Държавен архив – Смолян обясни, че експозицията заминава за Комотини, Гърция, по покана на нейния колега Панайотис Крокидас.

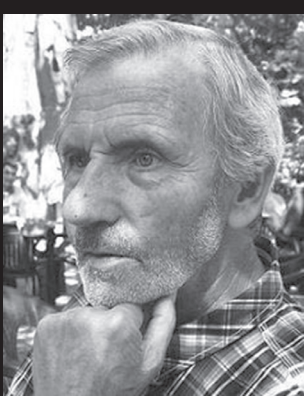
Изложбата, подготвена от Иво Хаджимишев е част от поредицата именити фотографии на България, която той реализира със спомоществователството на американските меценати семейство Нели и Робърт Гипсън.

Изложбата по проекта Гипсън с фотографии на Крум Савов силно впечатлило нашите южни съседи. В началото на май няколко дни обществото на Комотини имаше удоволствието да открие този неповторим фотограф, творил от началото до средата на миналия 20 век. С голям интерес посетителите разглеждаха и четяха текстовете под снимките, коментираха, разговаряха и питаха, за да научат повече. Поканата за гостуване на изложбата бе от Общината и архива в Комотини. На откриването присъстващите бяха поздравени първо от митрополита на Марония и Комотини Пантелеймон, след това от зам.кмета Анастасия Ливериаду, от началника на Държавния архив на Комотини Панайотис Крокидас. Иво Хаджимишев и Зоя Начева говориха за изложбата и творчеството на Крум Савов. Цялата изява и грижа за гостуването на изложбата бе поета от София Менеселиту, която е директор на театъра в Комотини и Панайотис Крокидас – началник на Държавния архив в Комотини.

ПОЧИНА ПОЕТЪТ НИКОЛАЙ ГЮЛЕВ

На 75-годишна възраст почина известният български поет, журналист и преводач Николай Гюлев. От 1970 г. той живее в Пловдив. Дългогодишен член на Дружеството на писателите и художествен ръководител на литературно студио „Младост“ в Пловдив.

През 1986 г. в анонимна едногодишна анкета на библиотека „Иван Вазов“ книгата му „Небесен огън“ е обявена за най-четената стихосбирка наред с книгите на Екатерина Ненчева, Не-

дялко Йорданов и Първан Стефанов. Стихосбирката му „Убежище“ е отличена с наградата на Дружеството на писателите за най-добра поетична книга, издадена през 2001 г.

Николай Гюлев е роден през 1942 г. в Гюмюрджина, Беломорска Тракия.

Израства в Кърджали. Завършва специалността Журналистика в Софийския университет „Климент Охридски“. Работил е като журналист

в централни и местни издания.

А втор е на 13 стихосбирки: „Някъде във нас е светлината“ /1970/, „Пръст и вода“ /1975/, „В часа на отлива“ /1980/, „Небесен огън“ /1986/, „Вторият живот“ /1998/, „Голямото щракане“, /1998/, „Житие на един смешен и грешен раб божий“ /1998/, „Отпивам мига“ /1999/, „Лятна есен“ /1999/, „Безпределност“ /2000/, „Убежище“ /2001/, „Животът удря и животът гали“ /2002/, „И земен, и небесен!“ /2008/, „И все пак“ /2014/.

Негови стихове са превеждани на унгарски, руски, турски и молдовски език.

Поклон пред паметта му

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честитят на рождениците на Съюза:

Михаил Вълков – Ямбол 5 юли 1953 г.
Златка Чолакова – Хасково..... 8 юли 1961 г.
Маруся Любчева – Бургас 20 юли 1949 г.
Маргарит Петров – Харманли..... 25 юли 1955 г.
Верка Секулова – София 27 юли 1942 г.
Цанко Атанасов – Стара Загора 28 юли 1977 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А

Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSG
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) - 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40
Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ЛЮБЛЕНА ПАПАЗОВА

Когато Тодор Живков загражда най-закътания залив на северния плаж на Приморско, за да строи там поредната си резиденция, никой не се изненадва. Мястото е чудно красиво с голямата си пясъчна ивица, тихо море и дъбова гора. Малцина обаче са наясно, че бъдещата резиденция „Перла“ е в непосредствена близост до тракийското светилище Бегликташ. Въпреки че е открито още от чеха Карел Шкорпил малко след освобождението от турско робство, то не е изследвано никога. Основоположникът на родната археология Шкорпил само отбелязва, че до Маслен нос, близо до село Кюприя (сегашен град Приморско), се намира скален връх, наречен от него Апостол Таш. Мястото остава

потънало в забвение
близо сто години,

когато за него научава Людмила Живкова. За невероятния скален комплекс ѝ разказва професор Александър Фол, който от 70-те години на миналия век обхожда и изследва тракийските крепости и селища в Странджа. Вече увлечена по свръхестественото, щерката на бившия Първи решава да построи малка и уютна вила недалеч от Бегликташ, за да медитира и черпи енергия от светилището, което функционира още от второто хилядолетие преди Христа.

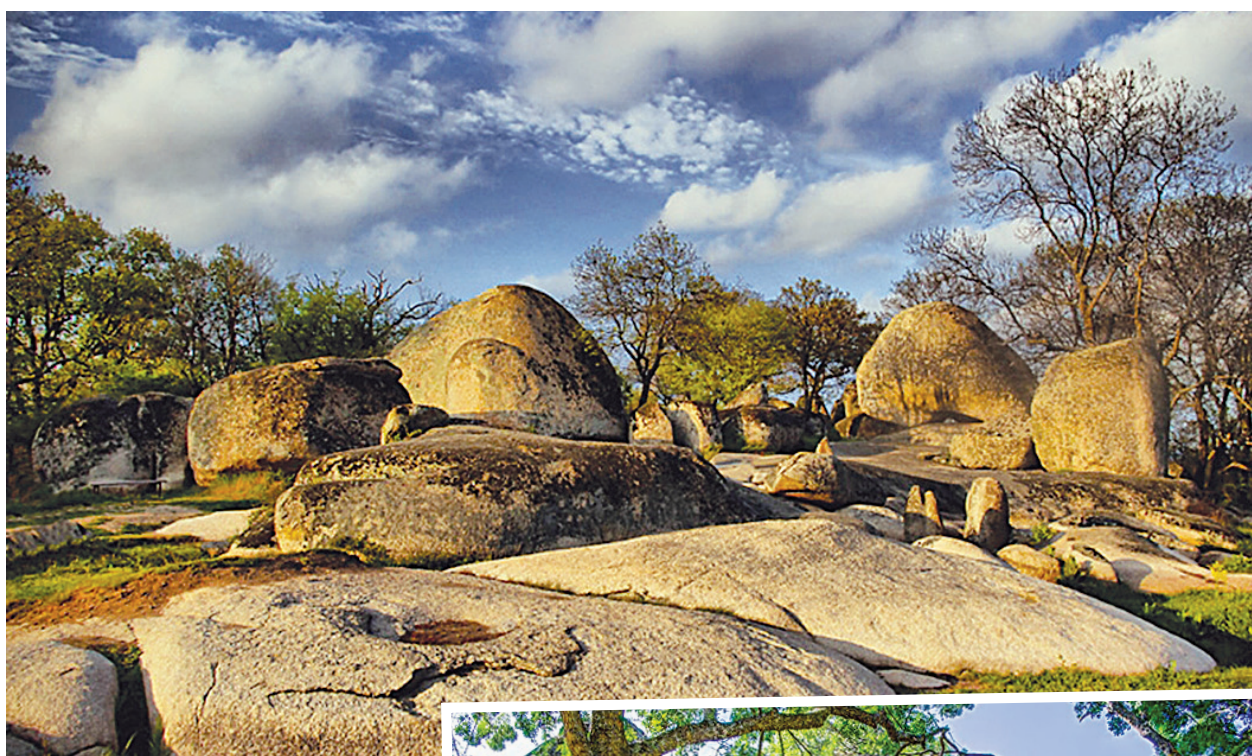
Траките от племето скримани извършвали там магическите си ритуали, един от които бил определяне бъдещето на младите мъже. За целта всеки от тях трябвало да премине през лабиринта от големи камъни в единия край на мегалитния комплекс. Който бързо и лесно намирал пътя, ставал воин, на по-бавните била отредена участта на земеделци. Иначе странното име идва от две турски думи, „беглек“, която означава „данък в натура за феодалния владетел (бей), и „таш“ - камък. Преди Освобождението българските пастири от околните странджански села плащали данъците си във вид на добитък. Животните били отвеждани в местността, където на големите камъни властите събирали данъка. После товарели добитъка на корабите на близкия Маслен нос, а оттам

стоката поема
към важните
турски градове

За скалния комплекс, който се намира само на 10 минути път с кола от Приморско, знаела и баба Ванга. Местните археолози, които работят и като

Бегликташ – българският Стоунхендж

Уникалното тракийско светилище
край Приморско зарежда с енергия

гидове на Бегликташ, чували от съграждани и близки на пророчицата, че тя споменава мястото като изключително важно за енергийно зареждане и познавала всяка извивка на част от камъните, без да ги е виждала никога на живо. Историята на уникалния тракийски комплекс привлича отскоро стотици посетители, сред които и много пенсионери, решени да изцелят болезните си. Част от тях разчитат на услугите на специализираната в екскурзии за възрастни хора софийска фирма „Солимо“. Когато Живкова затворила района и го обградила с непристъпна метална ограда, която може да бъде видяна и до днес, тя сложила край на един

местен обичай - танцването на нестинари край огромните камъни. Отрязването на достъпа на обикновени хора обаче имало и своята положителна страна, защото спряло разрушаването на светилището. През 50-те години на XX век, по времето на тоталитарния

режим, Бегликташ е ползван за каменоломна за направата на павета. На територията на светилището има около

десет на брой кариери. Добиваната суровина е ползвана от бившата държавна фирма „Бургаски каменни кариери“,

която е произвеждала павета и бордюрни плочи от натрошената сиенитна скала. Мегалитните валуни са били едно от основните производствени пера за търговската дейност на фирмата.

Павета, произведени
от кариерата

на Бегликташ, са съставна част на улиците и площадите в много черноморски общини. От тях са изградени площади в Истанбул и други турски градове. Разцепени на две камъни като от нож може да се видят и днес на светилището, което за съжаление не е все още детайлно проучено.

Изучаването му започва едва през 2002-ра от бургаските археолози Цоня Дражева и Димитър Недев, за консултант е привлечен професор Иван Маразов. Работата на специалистите обаче от известно време е спряна заради липса на пари. Въпреки това светилището на траките е достатъчно добре обозначено с табели, а камъните са добре изчистени, така че за няколко часа може да превърне всеки посетител в тракийски жрец.

НАРЪЧНИК НА ТУРИСТА

Качете се
на най-високия
камък

Най-високият камък в светилището е известен с изсечената върху него Божествена стъпка. До него винаги има дървена стълба, така че не е трудно да стигнете до върха. Стъпката с дължина 60 сантиметра и ширина 34 и е обърната в посока изток-запад. Ентусиасти се кълнат, че стъпили в нея, усещат силата и връзката с Богинята майка. По времето на траките достъп до нея са имали само жреците, посветени в извършването на мистерии.

Съчетайте
разглеждането
с разходка

Пътят между Приморско и Бегликташ е асфалтов, сред китна природа и интересна фауна: елени, сърни, глигани, 100 вида птици. От тракийското светилище също по асфалтов път се стига до устието на река Ропотамо, където ви очаква прекрасен плаж и спокойствие. Преходът е 30-35 минути, а тъй като почти през цялото време вървите през гора, силното слънце през лятото не е пречка.

(вестник „Галерия“)

